

УДК 811.111+811.161.2]25:378.147.091.33

Експериментальне дослідження з вивчення впливу систем автоматизації перекладу на якість письмових перекладів перекладачів-початківців

Ольховська А. С.

доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
e-mail: transengl@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9034-4170>;
GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com/citations?user=qf_bUOsAAAAJ&hl;
RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Alla_Olkhovska
(Харків)

Безпальченко К. Р.

студентка другого курсу магістратури кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
email: kshelest1997@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0478-5186>
(Харків)

Статтю присвячено вивченню впливу систем автоматизації перекладу на якість письмових перекладів студентів першого курсу магістратури перекладацьких відділень факультетів іноземних мов. Виконання професійного письмового перекладу на сьогоднішній день можливе лише за умови використання спеціального перекладацького програмного забезпечення, а саме – систем автоматизації перекладу, невід’ємною складовою яких є модуль управління термінологією. Вважається, що використання термінологічних баз дозволяє підвищити якість виконання перекладу, однак бази, надані перекладачеві, все ж потребують уважного критичного ставлення, оскільки потенційно можуть містити помилки, що, у свою чергу, може негативно відбиватися на якості перекладу. Виявлення наявності такого впливу дозволило б скоригувати програму підготовки майбутніх перекладачів в аспекті використання сучасних перекладацьких технологій, підвищивши її ефективність. Саме тому, мета дослідження полягала у встановленні наявності або відсутності впливу систем автоматизації перекладу (в аспекті використання термінологічних баз) на ефективність роботи майбутніх перекладачів. Експериментальне дослідження було проведене у першому семестрі 2019/2020 навчального року (вересень). Досліджуваними були 24 студенти I курсу магістратури перекладацького відділення факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, розділених на 2 експериментальні групи (ЕГ-1 та ЕГ-2). Студенти ЕГ-1 у процесі виконання перекладу використовували термінологічну базу із помилками, у той час як студенти ЕГ-2 покладалися лише на власні сили. Етапи дослідження включали: підготовчий (формулювання гіпотез, розробка плану експерименту), основний (практична реалізація експерименту) та заключний (аналіз та інтерпретація експериментальних даних). Одержані результати підтвердили гіпотезу про те, що виконання перекладу тексту оригіналу засобами CAT-інструменту з використанням термінологічної бази з помилково перекладеними лексичними одиницями спричиняло зниження якості текстів перекладу студентів.

Ключові слова: CAT-інструменти, термінологічні бази, майбутні перекладачі, підготовка перекладачів, фахова компетентність перекладача, експериментальне дослідження.

Ольховская А. С., Беспальченко К. Р. Экспериментальное исследование по изучению влияния систем автоматизации перевода на качество письменных переводов начинающих переводчиков. Статья посвящена изучению влияния систем автоматизации перевода на качество письменных переводов студентов первого курса магистратуры переводческого отделения факультетов иностранных языков. Выполнение профессионального письменного перевода на сегодняшний день возможно лишь при условии использования специального переводческого программного обеспечения, а именно – систем автоматизации перевода, неотъемлемой составляющей которых является модуль управления терминологией. Считается, что использование терминологических баз позволяет повысить качество выполнения перевода, однако

базы, предоставленные переводчику, все же требуют внимательного критического отношения, поскольку потенциально могут содержать ошибки, что, в свою очередь, может негативно отражаться на качестве перевода. Выявление наличия такого влияния позволило бы скорректировать программу подготовки будущих переводчиков в аспекте использования современных переводческих технологий, повысив её эффективность. Именно поэтому, цель исследования заключалась в установлении наличия или отсутствия влияния систем автоматизации перевода (в аспекте использования терминологических баз) на эффективность работы будущих переводчиков. Экспериментальное исследование было проведено в первом семестре 2019/2020 учебного года (сентябрь). Испытуемыми были 24 студента I курса магистратуры переводческого отделения факультета иностранных языков Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина, разделённых на 2 экспериментальные группы (ЭГ-1 и ЭГ-2). Студенты ЭГ-1 в процессе выполнения перевода использовали терминологическую базу с ошибками, в то время как студенты ЭГ-2 полагались лишь на собственные силы. Этапы исследования включали: подготовительный (формулирование гипотез, разработка плана эксперимента), основной (практическая реализация эксперимента) и заключительный (анализ и интерпретация экспериментальных данных). Полученные результаты подтвердили гипотезу о том, что выполнение перевода текста оригинала средствами CAT-инструмента с использованием терминологической базы с ошибочно переведёнными лексическими единицами привело к снижению качества текстов перевода студентами.

Ключевые слова: CAT-инструменты, терминологические базы, будущие переводчики, подготовка переводчиков, профессиональная компетентность переводчика, экспериментальное исследование.

Olkhovska A., Bezpalcenko K. Testing the influence of CAT-tools on the quality of translations produced by students majoring in translation. The article is devoted to the study of the influence of CAT-tools on the quality of translations of first-year graduate students of translation studies departments of schools of foreign languages. Nowadays professional translation is possible only with the use of special translation software, namely, CAT-tools, an integral part of which is the terminology management module. It is believed that the use of term bases can improve the quality of translation, but the term bases given to the translator still require careful critical attitude because they can potentially contain mistakes which, in turn, can negatively affect the quality of translation. Identifying such influence would allow to adjust the training program for students majoring in translation in terms of the use of modern translation technologies, increasing its effectiveness. That is why the purpose of the study was to establish the presence or absence of the impact of CAT-tools (in terms of the use of term bases) on the efficiency of translators. The experimental study was conducted in the first semester of the 2019/2020 academic year (September). The subjects were 24 first-year graduate students of the Translation Studies Department of the School of Foreign Languages of V. N. Karazin Kharkiv National University, divided into 2 experimental groups (EG-1 and EG-2). Students of EG-1 in the process of translation used terminology base with mistakes, while students of EG-2 relied only on themselves. The stages of the study included three stages: preparatory (formulation of hypotheses, development of the plan of the experiment), basic (practical implementation of the experiment) and final (analysis and interpretation of the experimental data). The obtained results confirmed the hypothesis that the translation of the original text by means of CAT-tools with the use of the term base with mistakenly translated lexical units led to a decrease in the quality of students' translations.

Key words: CAT-tools, term bases, students majoring in translation, translator training, translator's competence, experimental study.

1. Вступ

Актуальність дослідження зумовлена посиленням значущості інформаційно-комунікаційних технологій на сучасному ринку перекладацьких послуг. Традиційні уявлення про переклад як професійну діяльність змінюються, а разом із ними стає складнішою професійна модель фахової компетентності перекладача. Науково-технічний прогрес, безумовно, впливає на перекладацьку діяльність. Все більше перекладацьких послуг надають та пропонують через Інтернет, замовники і перекладачі можуть і не зустрічатися особисто для узгодження замовлення. Більш того, деякі перекладацькі бюро чи агенції існують лише в мережі, інші, звісно, розташовані в офісах, але попри це перекладачі часто працюють віддалено, а також самостійно знаходять на різних платформах замовлення. Такий спосіб здійснення перекладу є зручним для фрілансерів, оскільки вони мають змогу пропонувати послуги й шукати нових клієнтів. Новітні технології часто визначають типи текстів, які необхідно перекласти. Окрім попиту на переклад текстів у традиційних галузях, наприклад, економічній або технічній, по-

стійно з'являються нові сфери в яких збільшується обсяг перекладів. Образ перекладача-універсала відходить у майбутнє, адже сучасний перекладач опановує певну галузь (або кілька галузей) в яких спеціалізується. Він має постійно поповнювати свої знання в обраній сфері – вивчати не тільки нову термінологію, а й сучасне програмне забезпечення, що використовується в процесі перекладу та постійно оновлюється та вдосконалюється [3; 4].

Перекладач має бути компетентним в багатьох аспектах, і вміння працювати з спеціалізованим програмним забезпеченням є надзвичайно важливим при здійсненні перекладацької діяльності. Особливе місце серед інформаційно-комунікаційних технологій в професійній діяльності перекладача посідають CAT-інструменти, які значно спрощують і пришвидшують процес перекладу [1; 2]. Навчальні програми у закладах вищої освіти пропонують перекладачам безліч курсів і дисциплін з навчання роботі із системами автоматизації перекладу, оскільки після закінчення навчання фахівець має відповідати вимогам, які висуває до нього роботодавець. Перекладачі все більше використо-

вують програмне забезпечення, яке, незважаючи на низку переваг, може негативно впливати на якість перекладу.

Майбутні перекладачі мають вміти користуватися системами автоматизації перекладу, для чого в програмах професійної освіти вводяться спеціальні курси, які знайомлять студентів із необхідним інструментарієм [5; 6]. Цілком зрозуміло, що при письмовому перекладі перекладач використовує усі доступні йому допоміжні засоби: словники, довідники, машинний та автоматизований переклад. Однак, звісно, вміння застосовувати САТ-інструменти недостатньо для виконання якісного перекладу. Перекладач має знатися на лексиці та термінах, що є специфічними для певної галузі, що значно підвищить якість кінцевого результату. За відсутності необхідних знань редагування тексту, перекладеного за допомогою САТ-програми, значно ускладниться, оскільки перекладач буде дещо дезорієнтованим. Часто студенти, що приступають до перекладу текстів різної тематики в САТ-програмах, довіряють машині та не звертають уваги на певні помилки, яких припускаються при перекладі.

У зв'язку з цим вважаємо за необхідне провести експеримент, який би показав, наскільки сильно перекладачі-початківці покладаються на системи автоматизації перекладу і чи володіють вони на належному рівні лексикою, що є типовою для текстів громадсько-політичної тематики. За даними наукових досліджень, студенти при письмовому перекладі здебільшого фокусуються на поверхневій структурі тексту оригіналу, в той час як професійні перекладачі перш за все аналізують смисл вихідного повідомлення і намагаються відтворити суть вихідного повідомлення [7].

Саме тому, **мета** дослідження полягає у проведенні експерименту з метою вивчення впливу систем автоматизації перекладу (в аспекті використання термінологічних баз) на ефективність роботи майбутніх перекладачів.

Реалізація сформульованої мети передбачає вирішення цілої низки **завдань**:

- сформулювати гіпотези дослідження;
- відібрати учасників експерименту;
- обрати текст оригіналу (ТО);
- скласти термінологічну базу до ТО, що міститиме помилки;
- організувати переклад ТО та поділити учасників експерименту так, щоб одна група використовувала запропоновану термінологічну базу, а інша ні;
- визначити принципи, за якими аналізуватимуться тексти перекладу (ТП);
- проаналізувати ТП, спираючись на ці принципи;
- провести кількісну обробку отриманих даних та унаочнити результати дослідження у таблицях та рисунках;
- провести аналіз та інтерпретацію отриманих даних;

- сформулювати висновки та перспективи подальших досліджень на основі одержаних результатів.

Об'єктом дослідження виступають системи автоматизації перекладу у структурі підготовки майбутніх перекладачів.

Предметом дослідження є вивчення впливу систем автоматизації перекладу (в аспекті використання термінологічних баз) на якість перекладу перекладачів-початківців.

Матеріалом дослідження виступають 24 тексти перекладу статті суспільно-політичної тематики, перекладені із застосуванням САТ-інструментів перекладачами-початківцями.

Предмет дослідження, його мета та завдання зумовили використання низки **методів**, серед яких *теоретичні*: аналіз, узагальнення та систематизація даних вітчизняних і зарубіжних робіт з перекладознавства, методики викладання перекладу, сучасних тенденцій на ринку перекладацьких послуг, засобів інформаційно-комунікаційних технологій для перекладачів; системно-структурний аналіз та синтез з метою проведення порівняння наявного спектру систем автоматизації перекладу й встановлення найоптимальнішої з них для проведення експериментального дослідження, а також *емпіричні*: тестування з метою визначення впливу САТ-інструментів на якість перекладу текстів, кількісний метод обробки експериментальних даних.

2. Вивчення впливу систем автоматизації перекладу (в аспекті використання термінологічних баз) на якість письмових перекладів перекладачів-початківців

Експериментальне дослідження з вивчення впливу систем автоматизації перекладу (в аспекті використання термінологічних баз) на якість письмових перекладів перекладачів-початківців проводилося в межах трьох етапів: підготовчого, під час якого було сформульовано гіпотези та розроблено план експерименту, основного, що полягав у практичній реалізації експерименту та заключного, який передбачав проведення аналізу та інтерпретації експериментальних даних.

Нами було сформульовано наступні *гіпотези* дослідження:

Гіпотеза 1. Виконуючи переклад ТО засобами САТ-інструменту з використанням термінологічної бази з помилково перекладеними лексичними одиницями, якість перекладу студентів I курсу магістратури перекладацького відділення буде знижуватися.

Гіпотеза 2: Виконуючи переклад ТО засобами САТ-інструменту без використання термінологічної бази з помилково перекладеними лексичними одиницями якість перекладу студентів буде підвищуватися.

Для перевірки гіпотез ми відібрали 26 студентів I курсу магістратури перекладацького відділення

факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, розділених на 2 експериментальні групи (ЕГ-1 та ЕГ-2) серед яких шість юнаків та двадцять дівчат віком 21 – 22 роки. Експериментальне дослідження було проведено у вересні 2019 року (перший семестр I курсу магістратури), оскільки саме в цьому семестрі в ХНУ імені В. Н. Каразіна проводиться навчання основам роботи із САТ-інструментами в рамках дисципліни «Практика перекладу». Студенти знайомляться з основами роботи у системах автоматизації перекладу: перекладають тексти з англійської мови українською і навпаки, застосовуючи модуль машинного перекладу, бази пам'яті перекладу та термінологічні бази.

У якості ТО було запозичено уривок статті англійською мовою суспільно-політичної тематики із британського онлайн-журналу *“The Independent”*, присвячений проблемі захисту прав людини при правлінні президента Сполучених Штатів Америки Дональда Трампа. Вибір такої тематики ТО зумовлюється тим, що протягом навчання в університеті студенти знайомляться з особливостями перекладу суспільно-політичних текстів в рамках занять з практики перекладу. На заняттях вони перекладають політичні та економічні новини, розширюють знання про політичний устрій різних країн та набувають фонових знань, необхідних для перекладу. Обсяг тексту – 14 речень, 373 слова, 2288 друкованих знаків (з пробілами). Загалом, текст статті був скорочений для того, щоб студенти встигли виконати переклад на занятті. Час на виконання перекладу – 80 хвилин. Під час перекладу студенти використовували змарну систему автоматизації перекладу Memsource, а також термінологічну базу, укладену спеціально для експерименту, яка містила помилки в перекладі 26 лексичних одиниць. Усі студенти повністю переклали запропонований текст

українською мовою. Студенти першої експериментальної групи (ЕГ-1) у процесі виконання перекладу використовувати термінологічну базу із помилками, у той час як студенти другої експериментальної групи (ЕГ-2) покладалися лише на власні сили.

Під час перевірки перекладів, виконаних студентами, ми спиралися на систему оцінювання, запропоновану Черноватим Л. М. [7] із певними модифікаціями, які дозволили врахувати особливості нашого дослідження: 1) помилки, через які суттєво викривляється зміст ТО та/або обирається неправильний варіант перекладу, який пропонується у термінологічній базі (нараховується 1 штрафний бал); 2) помилки, через які частково втрачається зміст ТО та/або частково обирається переклад, запропонований в базі (нараховується 0,5 штрафного балу); 3) помилки, які несуттєво або майже не впливають на зміст ТО (нараховується 0,1 штрафного балу).

Результати експериментального зрізу групи ЕГ-1 наведені в таблиці 1.

Як впливає з таблиці, в групі середнє значення штрафного бала дорівнює 8,1, при цьому середнє значення помилок першого типу, до яких відносимо суттєве викривлення змісту чи вибір запропонованого термінологічною базою перекладу певного слова або словосполучення, дорівнює 7,0. Показник помилок першого типу варіюється від 3,0 до 13,0 штрафних балів. Високий бал за помилки першого типу в ЕГ-1 пояснюється тим, що студенти здебільшого орієнтувалися на базу, аніж на власні знання та контекст. Найвищий показник за помилками першого типу в студентів 3 та 9 (13,0 і 9,0 балів відповідно), найменшої кількості помилок цього типу припустився студент 7: штрафний бал складає 3,0. Середній штрафний бал за помилки другого типу дорівнює 0,9, що можна пояснити тим, що лексичні одиниці, зміст яких незначним чином був викрив-

Таблиця 1

Результати експериментального зрізу, виконаного групою ЕГ-1 із застосуванням термінологічної бази з помилками (у штрафних балах)

Студент	Помилки 1-го типу	Помилки 2-го типу	Помилки 3-го типу	Загальна кількість штрафних балів
Студент 1	8,0	1,0	0,1	9,1
Студент 2	9,0	0,5	0,2	9,7
Студент 3	13,0	1,5	0,0	14,5
Студент 4	6,0	0,0	0,2	6,2
Студент 5	5,0	1,0	0,2	6,2
Студент 6	5,0	0,5	0,2	5,7
Студент 7	3,0	3,0	0,2	6,2
Студент 8	7,0	1,5	0,1	8,6
Студент 9	9,0	1,0	0,0	10,0
Студент 10	8,0	0,0	0,1	8,1
Студент 11	4,0	0,5	0,3	4,8
Студент 12	7,0	0,5	0,1	7,6
Середнє значення	7,0	0,9	0,1	8,1

лений, в цілому були знайомі студентам. Найбільше помилок другого типу зробив студент 7 (штрафний бал складає 3,0), що можна пояснити тим, що деякі лексичні одиниці були йому невідомі, на відміну від інших випробуваних. Середній штрафний бал за помилки третього типу, до яких відносимо ті, що не впливають на зміст повідомлення, в ЕГ-1 дорівнює 0,1 (при цьому найвищим показником є 0,3 штрафні бали у студента 11).

Таким чином, доходимо висновку про те, що скоріше за все студенти, які при перекладі використовували термінологічну базу з помилками, поклалися на варіант, запропонований в цій термінологічній базі, замість критичного аналізу наданих ресурсів, вдумливого аналізу смислу вихідного повідомлення і намагання відтворити його суть.

Нижче подано результати експериментального зрізу студентів групи ЕГ-2, яка не використовувала термінологічну базу з помилками.

5 та 11) припустилися лише двох помилок першого типу, що є найкращим результатом в групі. Цікаво, що показник помилок другого типу в ЕГ-2 майже вдвічі більший за результати в ЕГ-1: він складає 1,8, при цьому найбільше помилок цього типу припустилися студенти 9 та 11 (їх штрафний бал становить 2,5). Можна зробити висновок, що ЕГ-2, яка не застосовувала термінологічну базу з помилками краще впоралась з перекладом. Студенти поклалися на власні знання, критично ставилися до тексту перекладу, аналізували його глибинний смисл, уважно перевіряли і редагували текст перекладу, а тому отримали якісніший результат.

На діаграмі, яка демонструє загальні результати експерименту, порівнюються показники двох експериментальних груп. Як впливає з рис. 1, ЕГ-1 припустилася значно більшої кількості помилок першого типу, ніж ЕГ-2. Окрім того, загальна кількість помилок вища також саме в ЕГ-1.

Таблиця 2

Результати експериментального зрізу, виконаного групою ЕГ-1 без застосування термінологічної бази з помилками (у штрафних балах)

Студент	Помилки 1-го типу	Помилки 2-го типу	Помилки 3-го типу	Загальна кількість штрафних балів
Студент 1	4,0	0,5	0,3	4,8
Студент 2	7,0	0,5	0,1	7,6
Студент 3	2,0	2,0	0,1	4,1
Студент 4	4,0	2,0	0,2	6,2
Студент 5	2,0	1,5	0,1	3,6
Студент 6	3,0	2,0	0,0	5,0
Студент 7	4,0	1,0	0,1	5,1
Студент 8	5,0	2,0	0,1	7,1
Студент 9	5,0	2,5	0,2	7,7
Студент 10	5,0	1,5	0,1	6,6
Студент 11	2,0	2,5	0,2	4,7
Студент 12	4,0	0,5	0,3	4,8
Студент 13	7,0	1,5	0,1	8,6
Студент 14	11,0	1,0	0,1	13,1
Середнє значення	4,6	1,8	0,2	6,4

Згідно з даними, представленими в таблиці, загальний штрафний бал становить 6,4, що менше за аналогічний показник у групі ЕГ-1. Загальні показники по групі варіюються від 3,6 до 13,1 штрафних балів. Студент 5 має найкращий результат в групі: його загальний штрафний бал складає 3,6. Найгірший за якістю переклад виконав студент 14: його загальний показник – 13,1 штрафних балів. В ЕГ-2 студенти також робили помилки першого типу, але їх було значно менше, ніж помилок другого та третього типу. Середній показник помилок першого типу дорівнює 4,6, що значно менше за аналогічний показник в ЕГ-1. Студент 14 має найвищий штрафний бал – 11, який, скоріше за все, свідчить про те, що лексичні одиниці були для нього невідомими, а тому викликали певні труднощі при перекладі. При цьому троє студентів (студентки 3,

Після детального аналізу перекладів двох експериментальних груп робимо висновок, що ЕГ-1, яка мала змогу користуватися термінологічною базою з помилками, припустилася більшої кількості помилок першого типу, в той час як помилки другого та третього типів не були значними за кількістю у співвідношенні з помилками першого типу. ЕГ-2, яка не мала термінологічної бази, припустилася більшої кількості помилок другого типу, які можна пояснити вибором стилістичних синонімів, невдалих для запропонованого контексті. Обидві групи в цілому не завжди ретельно редагували і вичитували текст перекладу.

Висновки та перспективи

Проведений нами експеримент довів, що при використанні термінологічної бази переклада-

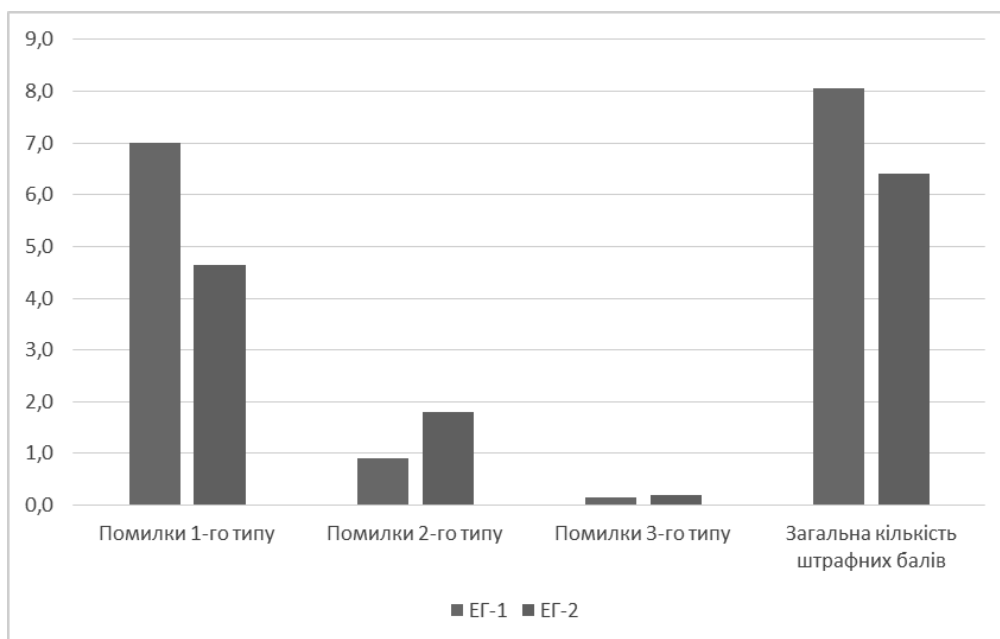

Рис. 1. Результати експериментального зрізу, виконаного групами EG-1 (із застосуванням термінологічної бази з помилками) та EG-2 (без застосування термінологічної бази з помилками)

чі-початківці мають тенденцію надто довіряти їй та активно спиратися на неї без проведення критичного аналізу запропонованих їм ресурсів. Це, у свою чергу, свідчить про те, що системи автоматизації перекладу можуть мати негативний вплив на професійну діяльність перекладачів-початківців, а тому важливою є спеціальна організація навчання сучасних перекладацьких технологій, яка б врахо-

увала одержані результати та мала на меті розвиток критичного ставлення студентів до згаданого програмного забезпечення та наданих ресурсів. Проте слід прийняти до уваги те, що через невелику кількість випробуваних у цьому експерименті висновки не можуть носити остаточного характеру, а тому в **перспективі** мають бути перевірені на більшій вибірці студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бесєдіна Є. В. Концептуальна модель професійної підготовки конкурентоспроможних перекладачів в умовах диверсифікації вищої освіти. URL : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pfto/2009_3/files/ped_2009_03_07_Besedina.pdf (дата звернення: 01.10.2019).
2. Долинський Є. В. Особливості формування інформатичної компетентності майбутніх перекладачів в університетах Європейського Союзу. Порівняльна професійна педагогіка. 2014. № 4(3). С. 145–149.
3. Ольховська А. С. Аналіз сучасного перекладацького ринку як основа для побудови методики навчання перекладу. Молодь і ринок. 2016. № 3. С. 94–100.
4. Ольховська А. С. Системи автоматизованого перекладу як складова фахового навчання: переваги та недоліки. Філологічні трактати. 2015. Т. 7, № 2. С. 102–108.
5. Сергєєва О. В. Практична підготовка перекладачів в університетах Великої Британії. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2012. Вип. 1. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2012_1_18 (дата звернення: 18.09.2019).
6. Соболев Н. М. Інтерактивні технології навчання у підготовці перекладачів у вищих навчальних закладах. Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. 2012. Вип. 5. С. 112–122.
7. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу. Вінниця : Нова Книга, 2013. 376 с.

REFERENCES

1. Besyedina Ye. V. (2009). Kontseptual'na model' profesijnoyi pidhotovky konkurentospromozhnykh perekladachiv v umovakh dyversyfikatsiyi vyshchoyi osvity. [The conceptual model of competitive translators' professional training in the conditions of diversification of higher education]. Available at: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pfto/2009_3/files/ped_2009_03_07_Besedina.pdf (in Ukrainian)
2. Dolynskiy Ye. V. (2014). Osoblyvosti formuvannya informatychnoyi kompetentnosti maybutnykh perekladachiv v universytetakh Yevropeys'koho Soyuzu [Peculiarities of forming informatic competence of future translators in the universities of the European Union]. Porivnyal'na profesiyna pedahohika. Vol.4 (3). P. 145–149. (in Ukrainian)

3. Olkhovska A. S. (2016). Analiz suchasnogo perekladaczkoogo rynku yak osnova dlya pobudovy metodyky navchannya pereklada. [Analysis of the modern translation market as a basis for the construction of translation training methodology]. *Molod i rynek*. Vol. 3. P. 94–100. (in Ukrainian)
4. Olkhovska A. S. (2015). Systemy avtomatyzovanoho perekladu yak skladova fakhovoho navchannya: perevahy ta nedoliky. [Computer-assisted translation tools as a component of professional training: advantages and disadvantages]. *Filolohichni traktaty*. Vol. 2. P. 102–108. (in Ukrainian)
5. Syergyeyeva O. V. (2012). Praktychna pidhotovka perekladachiv v universytetakh Velykoyi Brytaniyi. [Practical training of translators in the universities of Great Britain]. *Visnyk Natsional'noyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrainy* Vol.1. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2012_1_18 (in Ukrainian)
6. Sobol N. M. (2012). Interaktyvni tekhnolohiyi navchannya u pidhotovtsi perekladachiv u vyshchyykh nachal'nykh zakladakh.. [Interactive learning technologies in the training of translators in higher education institutions]. *Visnyk Natsional'noyi akademiyi Derzhavnoyi prykordonnoyi sluzhby Ukrainy*. Vol.5. P. 112–122. (in Ukrainian)
7. Chernovatyy L. M. (2013). Metodyka vykladannya perekladu. [Methods of teaching translation]. Vynnytsya : Nova Knyha.

СВЕДЕНИЯ ОБ АВТОРЕ / INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Ольховская Алла Сергеевна – доктор педагогических наук, доцент, профессор кафедры переводоведения имени Николая Лукаша Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина; e-mail: transengl@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9034-4170>; GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com/citations?user=qf_bUOsAAAAJ&hl; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Alla_Olkhovska

Беспальченко Ксения Романовна – студентка второго курса магистратуры кафедры переводоведения имени Николая Лукаша Харьковского национального университета имени В. Н. Каразина; email: kshelest1997@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0478-5186>

Olkhovska Alla – Doctor of Pedagogy, Professor at Mykola Lukash Translation Studies Department of V. N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: transengl@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9034-4170>; GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com/citations?user=qf_bUOsAAAAJ&hl; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Alla_Olkhovska

Bezpalchenko Ksenia – Second-year Graduate Student at Mykola Lukash Translation Studies Department of V. N. Karazin Kharkiv National University; email: kshelest1997@gmail.com; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0478-5186>